

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
Сумський національний аграрний університет»
Біолого –технологічний факультет

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з проходження виробничої загально - технологічної практики студентів
ІІІ курсу біолого- технологічного факультету за спеціальністю 204
«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
за освітнім ступенем «бакалавр»

Суми 2023

УДК 636(075.8)

Розглянуто і рекомендовано методичною комісією біолого - технологічного факультету Сумського національного аграрного університету протокол № від року

Підготували: Вечорка В.В., доктор с.-г. наук, професор

Бордунова О.Г., доктор с.-г. наук, професор, гарант програми

Рубцов І.О. кандидат с. - г. наук, доцент,

Рецензент: доктор біологічних наук, професор Бондаренко Ю. В.

Вечорка В.В., Бордунова О.Г., Рубцов І.О. Методичні рекомендації з проходження виробничої загально - технологічної практики студентів 3 курсу біолого - технологічного факультету за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» освітнім ступенем бакалавр - Суми. -2019- 50 с.

ЗМІСТ

1	Зміст виробничої загально - технологічної практики	4
2	Положення про організацію виробничої практики студентів СНАУ	5
3	Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини	9
4	Свинарство і технологія виробництва свинини	10
5	Вівчарство та технологія виробництва продукції вівчарства	12
5	Конярство	13
6	Птахівництво: технологія виробництва м'яса і яєць	13
7	Бджільництво	14
8	Ставове рибництво	15
9	Біотехнологія відтворення сільськогосподарських тварин	16
10	Технологія переробки продуктів тваринництва	17
11	Охорона праці	17
12	Оформлення звіту про проходження виробничої загально – технологічної практики	17
13	Звіт про практику	19
	13.1. Ведення щоденника	19
	13.2.Звіт про практику	20
	13.3. Основні редакційні вимоги.	20
14	Література	22
15	Додатки	24

1. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ЗАГАЛЬНО - ТЕХНОЛОПЧНОЇ ПРАКТИКИ

Виробничу технологічну або переддипломну практики студенти третього курсу біолого - технологічного факультету проводять у кращих господарствах Сумської області або України з різною формою власності. Зокрема, це можуть бути агрохолдинги, селянські спілки, селянські кооперативи, товариства з обмеженою відповідальністю, фермерські господарства, експериментальні господарства вузів і науково-дослідних інститутів, птахофабрики та племптахо - репродуктори, племпідприємства і їх елевери з вирощування плідників, де вони працюють дублерами завідувачів ферм, бригадирів тваринництва, зоотехніків-селекціонерів, техніків з племінних записів, завідувачів пунктів штучного осіменіння тварин та інших категорій працівників тваринництва.

Викладач-керівник практики є також керівником дипломної роботи студента. Він видає студенту тему дипломної роботи або уточнює тему при видачі її раніше, розробляє програму збору матеріалу з теми дипломної роботи, надає відповідну консультацію, здійснює постійний контроль за збором матеріалу і виконанням програми проходження практики.

Безпосереднє керівництво виробничою практикою студента в господарстві здійснює головний зоотехнік господарства, що оформляється відповідним наказом керівника господарства. Керівник практики на місці організовує проведення практики, створюючи для цього відповідні виробничі умови, проводить інструктаж з техніки безпеки, надає студенту відповідні матеріали і документи племінного обліку, складає календарний план проходження практики.

Основним завданням виробничої технологічної практики є підготувати студента до самостійної роботи на виробництві в якості зооінженера-фахівця вищої кваліфікації у галузі тваринництва, керівника окремих виробничих підрозділів господарства.

За час проходження практики студент повинен набути практичних навичок з організації виробництва продукції тваринництва, впровадження в стадах тварин селекційних програм, спрямованих на зростання їх генетичного потенціалу, творчого аналізу і оцінки виробничої діяльності господарства і його виробничих підрозділів. Студент-практикант також бере активну участь в бонітуванні тварин, розробці та впровадженні організаційних і зоотехнічних заходів, спрямованих на підвищення продуктивності стад окремих видів тварин, збільшення виробництва продукції тваринництва.

Проходячи виробничу практик, студент вивчає річні звіти господарства за останні роки, виробничо-фінансовий план, зоотехнічні звіти за результатами племінної роботи і бонітування тварин (форма 7 мол.), систему оплати праці та інші форми матеріального стимулювання праці. Проводить експеримент або збирає матеріали для написання дипломної роботи.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ СНАУ

Практична підготовка студентів – невід’ємна складова частина всієї системи підготовки висококваліфікованих фахівців у Сумському національному аграрному університеті.

I. МЕТА І ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Метою практики є оволодіння студентами сучасних методів, форм організації та знарядь праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них на базі одержаних у ВНЗ знань професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Практика студентів передбачає безперервність і послідовність з одержання необхідних достатніх об’ємів практичних знань і умінь в залежності від освітньо-кваліфікаційних рівнів: „молодший спеціаліст”, „бакалавр”, „спеціаліст”, „магістр”.

На завершальному етапі практичної підготовки поглиблюються і закріплюються теоретичні знання з усіх дисциплін навчального плану, закінчується збір матеріалів для підготовки до захисту дипломної роботи або складання Державного іспиту, а для магістра - захисту магістерської роботи.

На кожному етапі практичної підготовки навчальними програмами передбачені види, форми контролю, тести за рівнями знань, умінь і навичок, якими студенти повинні оволодіти. Ці вимоги об’єднані в наскрізній програмі - основному навчально-методичному документі з практики кожної дисципліни, що розробляється кафедрою як концептуальна система професійної підготовки.

Зміст наскрізних програм мусить відповідати вимогам нормативних документів Міністерства освіти України і галузевих міністерств, навчальним планам і кваліфікаційним характеристикам спеціальностей і спеціалізацій.

Зміст і послідовність практик визначаються програмами, які розробляються кафедрами або предметними комісіями згідно з навчальними планами.

II. БАЗИ ПРАКТИКИ

Відповідно до Положення про проведення практики студентів ВНЗ України, затвердженого Міністерством освіти України від 08.04.1993р. №93, практика проводиться в паспортизованих базах, які відповідають вимогам програми: навчально-виробничі і наукові підрозділи інших ВНЗ і наукових установ, дослідні господарства, підприємства, організації різних форм власності, які мають необхідні умови.

Перелік баз практики навчальному закладу надають органи, які формували замовлення на фахівців. При підготовці спеціалістів

університетом за цільовими договорами з господарствами, підприємствами, організаціями, установами бази практики передбачаються у цих угодах.

Студенти можуть самостійно з дозволу відповідних кафедр або предметних комісій підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для використання.

З базами практики (підприємствами, організаціями, установами будь-яких форм власності) факультети укладають договори на її проведення за формою, визначеною в додатках 1 і 2. Перелік основних вмінь та навичок, якими повинен володіти студент перед проходженням практики наведено у додатку до договору.

III. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль виробничою практики на факультетах покладена на декана, який підпорядковується проректору з навчальної роботи. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практик забезпечується кафедрами, відповідальними за підготовку практики. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в університеті здійснює заступник проректора з навчальної роботи (керівник практики).

Розподіл студентів на практику факультетами проводиться з урахуванням замовлень на підготовку фахівців та їх майбутнього місця роботи після закінчення навчання.

Студенти університету при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики на факультеті (кафедрі) консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно скласти залік з практики.

Схема організації направлення студентів на практику. Термін проходження практики визначається навчальними планами. Направлення студентів на практику здійснюється наказом ректора.

Термін підготовки наказу - не пізніше ніж за 2 тижні до початку практики. Обов'язковими пунктами наказу є:

- прізвище студента, місце проходження практики, прізвище керівника від університету;
- дата, час, місце проведення інструктажу з охорони праці та техніки безпеки для студентів та прізвище відповідального від факультету;
- дата здачі та проведення захисту звітів;
- прізвище відповідального за організацію та методичне забезпечення виробничої практики на факультеті;
- прізвище відповідального за виконанням наказу (декана).

Підставою для включення студентів до наказу є договір про проходження практики, який подається в деканат не пізніше ніж за 1 місяць до терміну початку практики;

При самостійному підборі бази практики, обов'язковим для студента є проходження практики на штатних посадах за профілем навчання;

Студенти, які не подали договорів про проходження практики, направляються на визначені деканатом бази практики.

Завдання з практики студенту видає керівник практики від кафедри (науковий керівник дипломного проекту). Студент, який не отримав завдання, до проходження практики не допускається.

Керівник практики забезпечує:

- проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом студентів на практику (інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, надання студентам-практикантам необхідних документів (направлення, програми, щоденник, календарний план, індивідуальне завдання тощо (додатки 3-6).
- повідомляє студенту про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі;
- перевіряє проходження виробничої практики студентами. За результатами перевірки заповнюється відповідний бланк (додаток 5)

Бланк результатів перевірки здається заступнику проректора з навчальної роботи (керівник виробничої практики).

Термін початку практики визначається датою, визначеною в направленні.

Факт прибуття та тривалість практики фіксується у повідомленні (додаток 4).

IV. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Письмовий звіт разом з іншими документами, установленими факультетом (щоденник (дод. 5), характеристика та інше), подається на рецензування керівнику практики.

Звіт приймає комісія, у складі: представник ректорату, декан факультету, керівники практики, викладачі кафедр, протягом перших десяти днів семестру, який починається після практики.

Звіт про підсумки практики студентів з кожної спеціальності (спеціалізації) подається деканом факультету до відділу практик на протязі десяти днів після захисту звітів згідно передбаченої форми .

Студенту, який не виконав програму практики без поважних причин може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених університетом. Студенти, які не пройшли виробничу практику, відраховуються з університету в установленому порядку.

V. МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ

Джерело фінансування практики студентів університету визначається формою замовлення на спеціалістів: державні або регіональні, кошти підприємств, організацій, установ усіх форм власності, закордонних замовників-спеціалістів або кошти фізичних осіб.

Суб'єкти-замовники фахівців перераховують університету кошти для організації практики в терміни і в обсягах, передбачених відповідними статтями угод на цільову підготовку фахівців (з урахуванням інфляційних процесів).

На рис. 1 наведено схему організації та проведення практичної підготовки студентів

Рис. 1 Схема наскрізної практичної підготовки технологів з виробництва та переробки продукції тваринництва

2. СКОТАРСТВО І ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА І ЯЛОВИЧИНИ

За час проходження практики необхідно ознайомитися з веденням галузі скотарства (молочне, м'ясне) в господарстві, з виробничими завданнями та їх виконанням. Дати аналіз системі виробництва молока і яловичини на промисловій основі.

Проаналізувати структуру стада і якісні показники за віковими та статевими групами худоби (жива маса, надій та вміст жиру і білка в молоці, породність тварин, класність). Дати оцінку відтворної здатності худоби. Організація штучного осіменіння корів і телиць (підготовка тварин, приміщення, облік результатів осіменіння, попередження та ліквідація яловості). Техніка і ефективність штучного осіменіння. Вихід телят на 100 корів та нетелів. Відсоток вибракування корів. Проаналізувати стан молочного стада (тривалість лактації, тільності, сухостійного і сервіс-періодів).

Обладнання прифермерської молочної лабораторії. Первинна обробка молока, миття та стерилізація обладнання. Визначення механічної та бактеріальної забрудненості, кислотності та густини молока. Реалізація молока за якістю. Організація і техніка доїння корів. Кратність доїння. Типи доїльних установок та апаратів, санітарний та технічний догляд за ними.

Організація роздоювання корів. Підготовка корів до отелення. Кормо виробництво та годівля корів. Потреба та забезпеченість тварин кормами. Тип, структура та раціони годівлі відповідно до періодів року. Складання та аналіз раціонів. Зоотехнічна та економічна оцінка раціонів. Кратність годівлі. Черговість згодовування кормів дійним коровам. Механізація приготування та роздачі кормів. Кормоцех його обладнання машинами та агрегатами. Доставка кормів до тварин на ферми. Будова годівниць. Кормороздавальні агрегати. Організація годівлі й утримання молочного стада в літній період, раціональне використання пасовищ і зеленого конвеєру. Система і механізація прибирання гною. Типи ферм з виробництва молока. Системи і способи утримання молочних корів. Принципи формування технологічних груп в умовах прив'язного і безприв'язного утримання.

Технологічні операції за різних систем утримання молочних, корів. Особливості виробництва молока в умовах фермерських господарств. Техніко-економічні показники виробництва молока в господарстві, щільність поголів'я великої рогатої худоби на 100 га с.-г. угідь, в тому числі корів. Валове виробництво молока на фермі, комплексі. Надій на корову. Виробництво молока на 100 га с.-г. угідь, затрати кормів та праці на 1 ц молока, собівартість 1 ц молока.

Технологія вирощування ремонтного молодняку великої рогатої худоби. Технологічні процеси в родильному відділенні. Особливості молочного і післямолочного періодів вирощування телиць. Системи і способи утримання та годівлі молодняку. Годівля, утримання і підготовка до отелення нетелів, кількість телиць (абсолютна і відносна), які вирощуються для ремонту стада.

Організація бонітування великої рогатої худоби. Звернути увагу на племінну і товарну групи корів. Вивчити племінний облік, організацію контрольного доїння. Принципи оцінки, добору і підбору тварин. План племінної роботи. Характеристика основних ліній, родин та кращих корів. Порода, якість худоби, характеристика екстер'єру і конституції, оцінка молочної продуктивності, відтворної здатності. Методи племінної роботи. Система організації праці. Ветеринарно-санітарні заходи.

Технологія виробництва яловичини в молочному скотарстві. Порядок комплектування відгодівельного поголів'я господарства або ферми молодняком. Групування молодняку за статтю, віком, живою масою. Допустимі відмінності у віці та живій масі між тваринами. Система виробництва яловичини. Способи годівлі і утримання під час вирощування, дорощування і відгодівлі молодняку. Технологічні операції за різних способів утримання відгодівельного поголів'я. Організація кормової бази на високо механізованих, звичайних фермах і у фермерських господарствах. Структура раціонів. Особливості відгодівлі з використанням відходів харчової промисловості. Відгодівля дорослої худоби. Нагул худоби.

Знайомство з роботою м'ясокомбінату. Аналіз реалізації худоби за живою масою і якістю яловичини. Забійний вихід, сортність м'яса, якість туш, вихід шкір та іншої сировини. Організація промислового схрещування в скотарстві.

Технологія спеціалізованого м'ясного скотарства. Створення м'ясних стад. Організація сезонних отелень. Вирощування телят в підсисний період. Вирощування молодняку після відлучення від корів. Вирощування телиць і нетелів. Організація вирощування, відгодівлі і нагулу тварин на м'ясо. Організація кормової бази у спеціалізованому м'ясному скотарстві. Організація праці, розпорядок дня, оплата праці, форми обліку. Техніко-економічні показники виробництва яловичини на промисловій основі, середньодобовий приріст, відгодівля худоби до високих вагових кондицій, собівартість 1 ц приросту живої маси, затрати праці і кормів на 1 ц яловичини, виробництво м'яса на 100 га с.-г. угідь.

3. СВИНАРСТВО І ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА СВИНИНИ

Зібрати загальні відомості про господарство. Господарсько-економічні і кліматичні умови, напрямок, виробництва в господарстві. Розташування ферм: племінної (племядро), репродукторних; дорощування молодняку, відгодівлі свиней. Основні показники виробництва свинини. Зоотехнічний аналіз діяльності свиноферми. Розміщення ферми, кількість основних і досліджуваних свиноматок, кнурів-плідників, ремонтного молодняку. Вирощування ремонтних кнурів і свинок для комплектування основного стада. Порода свиней, методи розведення, добір і підбір, промислове схрещування і використання гетерозису.

Характеристика екстер'єру і конституції свиней. Продуктивність маток

(багатоплідність, великоплідність, молочність).

Техніка виявлення свиноматок в охоті і їх парування. Комплектування груп порослих свиноматок. Підготовка приміщень для утримання глибокопорослих свиноматок, проведення опоросу. Утримання та догляд за свиноматками і новонародженими порослятами. Інтенсивність використання основних свиноматок в господарстві, кількість опоросів та вирощених порослят на основну свиноматку на рік. Схема підгодівлі порослят, вік і техніка їх відлучення від свиноматок.

Дорощування порослят. Комплектування груп підсвинків у станку. Період дорощування, жива маса на початку та в кінці дорощування. Абсолютний, середньодобовий та відносний прирости живої маси підсвинків на дорощуванні.

Відгодівля свиней. Розміри груп свиней в станках. Середня жива маса молодняку свиней на початку відгодівлі і при їх реалізації.

Бонітування свиней та використання його результатів у племінній роботі. Організація та проведення оцінки кнурів-плідників і свиноматок за якістю нащадків.

Годівля свиней. Потреба та забезпеченість кормами свинопоголів'я, питома вага кормів власного виробництва. Заготівля та зберігання кормів на свинофермі. Підготовка кормів до згодовування свиням різних статевих груп. Тип і раціони годівлі свиней та їх короткий аналіз. Організація літньої системи утримання та годівлі свиней, використання зеленого конвеєру. Проведення ветеринарно-профілактичних заходів на свинофермі, ведення первинного зоотехнічного обліку.

Система утримання свиней. Характеристика приміщень для різних статевих груп свиней. Норми площі та фронту годівлі для свиней різних систем утримання. Характеристика основних параметрів мікроклімату приміщень (температура, вологість, вміст вуглекислоти). Розрахунок площі на одну голову різних статевих груп свиней. Використання вигульних майданчиків для моціону свиней. Догляд за тваринами різного господарського призначення (очистка та купання, обрізання ратиць, спилування ікол). Ветеринарно-санітарна обробка свиней при переведенні з групи в групу. Механізація трудомістких процесів, приготування та роздача кормів. Машина, які використовуються для приготування кормових зерноsumішів та комбикормів, підготовки та згодовування соковитих та грубих кормів. Відомості про наявність та роботу кормоцеху. Механізація водопостачання і напування тварин. Машина та механізми для прибирання гною з приміщення та ферми.

Економіка виробництва. Собівартість одного поросляти при народженні, відлученні, дорощуванні і відгодівлі. Затрати праці і кормів на 1 ц приросту живої маси свиней. Структура собівартості продукції свинарства та шляхи її зниження. Рівень рентабельності галузі свинарства в господарстві.

4. ВІВЧАРСТВО ТА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ВІВЧАРСТВА

Загальне ознайомлення з господарством. Місцезнаходження господарства, експлікація земельних угідь, його виробнича структура, напрямок господарства. Стан кормової бази. Ефективність галузі вівчарства.

Спеціалізація галузі вівчарства, система утримання овець. Організація годівлі, догляду та утримання овець різних груп. Організація літнього утримання овець, проведення ягніння, вирощування молодняку. Обладнання приміщень та навколишніх кормо-вигульних майданчиків. Розташування виробничих та допоміжних приміщень і споруд на території ферми.

Зимова годівля та утримання овець. Раціони годівлі овець, їх аналіз. Механізація процесів підготовки, завантаження та роздачі кормів, Організація водопою в зимовий період. Годівля та утримання овець в літній період. Використання наявних пасовищ, система випасання. Наявність літніх таборів та обладнання. Організація нагулу та відгодівлі овець. Організація водопою в літній період. Обов'язки чабана в літній та зимовий періоди.

Племінна робота. Порода овець, яку розводять в господарстві. Напрямок та рівень продуктивності тварин (настриг вовни, жива маса, вихід ягнят на 100 маток). Основний напрям племінної роботи з отарами овець. Методи розведення. Бажаний тип овець. Участь у бонітуванні та «складанні звітів» про бонітування. Аналіз бонітувальних відомостей. Основні ознаки, за якими проводиться підбір овець.

Відтворення стада, організація та техніка осіменіння овець. Техніка виявлення вівцематок в охоті та їх осіменіння або парування. Організація процесу ягніння та вирощування молодняку. Участь у відлученні та формуванні отар молодняку.

Стриження овець. Наявність стригальних пунктів та їх обладнання. Установка, що використовується для стриження овець, та її технічна характеристика. Методи стриження, класування та пакування вовни. Строки та тривалість стриження.

Прибирання гною та механізація цього процесу. Кратність прибирання та його строки. Механізація очищення приміщень, навантаження та вивезення гною в гноєсховища. Організація праці у вівчарстві при проведенні стриження, осіменіння, ягніння.

Економічні показники галузі вівчарства. Поголів'я овець, настриг вовни. Валове виробництво вовни та баранини. Собівартість 1 ц вовни та баранини, структура собівартості. Прибутки та рівень рентабельності виробництва вовни та баранини. Затрати на утримання вівцематок на рік, шляхи зниження собівартості виробництва вовни та баранини і підвищення рівня рентабельності галузі вівчарства.

Заходи щодо збільшення поголів'я овець, підвищення плодючості, продуктивності та покращення якості вовнової продуктивності. Профілактичні заходи проти найбільш поширених хвороб овець.

5. КОНЯРСТВО

Вивчити стан робочого і племінного поголів'я коней і його породний склад. Годівля і догляд коней різних статевих-вікових груп, експлуатація робочих коней. Догляд за копитами, кування та профілактика травматизму. Види використання коней на роботах.

Вивчити годівлю кобил і жеребців під час парувальної компанії і використання на роботах. Ви жеребка маток.

Ознайомитися з організацією відтворення поголів'я, проведенням парувальної компанії, а також вирощуванням лошат. Розробити заходи для покращення поголів'я коней. Ведення зоотехнічного обліку в конярстві. Провести розрахунок потрібної кількості ремонтною молодняку.

Детально ознайомитися і провести розрахунок потреби господарства в робочих конях і їх використання. Проаналізувати забезпеченість сільськогосподарським інвентарем, упряжжю, возами. Знати парну і однокінну упряж, складові частини сідла. Оволодіти технікою підготовки збруї, запрягання і сідлання коня.

Заходи для покращення поголів'я коней в господарстві, техніка безпеки з кінями. Ознайомитися з економікою і організацією праці в конярстві.

6. ПТАХІВНИЦТВО: ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА М'ЯСА І ЯЄЦЬ

Характеристика галузі. Природно-господарські умови для розвитку птахівництва. Види птиці, породи, лінії і гібриди, яких розводять у господарстві.

Продуктивність птиці різних груп та різного напрямку продуктивності. Знайомство з методами та організацією племінної роботи в господарстві, з методами розведення, добором та підбором птиці, структурою стада.

Племінна робота в маточному стаді. Породи на поєднування ліній птиці. Методи та техніка проведення племінної роботи. Бонітування птиці, комплектування племінних та товарних стад, вибракування і забезпечення несучками. Термін використання несучок, коефіцієнт обороту стада. Середня яйценосність несучок за місяцями року. Стадо батьківських форм. Одержання молодняку та його вирощування.

Ознайомлення з технологією виробництва продукції птахівництва. Виробництво харчових яєць. Динаміка поголів'я курей-несучок за останні 5 років. Валове виробництво та реалізація яєць, кількість реалізованих яєць, якість реалізованих яєць (за категоріями) і прибуток від реалізації. Затрати кормів і праці на виробництво тисячі яєць.

Системи та способи утримання курей. Типи приміщень, її характеристика, механізація та автоматизація виробничих процесів. Типи кліток та їх характеристика. Обладнання для нормального утримання птиці. Типи вентиляторів. Щільність посадки, зоогігієнічні умови, світловий режим у пташниках.

Технологія вирощування ремонтного молодняку. Кількість ремонтного

молодняку, що надійшла на вирощування з розрахунку на одну несучу. Графіки надходження, способи вирощування, приміщення та обладнання, норми навантаження при вирощуванні ремонтного молодняку різних вікових періодів, розпорядок дня.

Виробництво м'яса птиці (бройлерів, індичок та качок). Спеціалізація виробництва м'яса. Кількість реалізованого м'ясного молодняку, його жива маса, категорія. Виробництво, інкубаційних яєць. Вихід молодняку. Організація вирощування ремонтного і м'ясного молодняку, механізація і автоматизація. Режим утримання, мікроклімат, світловий режим. Забій та переробка птиці в господарстві.

Кормова база, забезпеченість кормами власного виробництва. Приготування та згодовування кормів. Складання раціонів і рецептів комбікормів для всіх видів птиці, враховуючи їх ріст та продуктивність. Внесення в комбікорми вітамінних та мінеральних добавок.

Складання планів та звітів про діяльність окремих цехів і господарства в цілому. Організація та проведення ветеринарно-профілактичних заходів. Оплата праці працівників галузі птахівництва.

Рентабельність та структура собівартості виробництва яєць та м'яса. Собівартість і затрати кормів та праці на одиницю продукції.

Організація обслуговування птиці. Механізація та автоматизація трудомістких процесів. Марки та кількість машин для комплексної механізації. Техніка безпеки. Продуктивність та оплата праці. Розведення домашньої птиці в фермерських господарствах і акціонерних товариствах.

Невикористані резерви господарства у птахівництві, шляхи та методи їх використання - перспективи розвитку птахівницької галузі в господарстві. Вивчення досвіду, прийомів, методів та результатів роботи передових господарств. Комп'ютеризація птахівничої галузі.

7. БДЖІЛЬНИЦТВО

Значення галузі бджільництва. Стан, напрямок та перспективи розвитку пасіки даного господарства. Територія пасіки. Огорожа пасіки. Система вуликів і їх розміщення. Пасічні будівлі. Механізація трудомістких процесів на пасіці. Пасічний інвентар.

Принципи організації медодайної бази бджільництва. Характеристика медодайної бази бджільництва в районі пасіки. Методи обліку кількості медодаїв і медопродуктивність місцевості в районі пасіки. Покращення і прийоми раціонального використання медодайної бази. Техніка використання бджіл на запиленні. Покращення медодайної бази для бджіл. Нектарний конвеєр. Технологія утримання бджіл, її ефективність і перспективи розвитку галузі. Перевезення пасіки на медозбір і запилення с.-г. рослин. Розмноження бджолиних сімей на пасіці. Техніка формування відводків. Прискорене відтворення бджолиних сімей.

Особливості формування відводків на пасіці з використанням плідних або

неплідних маток. Використання природних роїв для збільшення пасіки. Контрольний вулик. Нарощування сили бджолиних сімей до головного медозбору. Забезпеченість стільниками. Медозбір. Відбір і відкачування меду. Підготовка бджолиних сімей до зимівлі, осіннє нарощування молодих бджіл в умовах пасіки. Збирання гнізд на зиму. Зимівля бджіл. Догляд за бджолами під час зимівлі.

Норми зимово-весняної забезпеченості бджолиних сімей на пасіці. Підгодівля бджіл у весняний період. Способи роздачі корму. Застосування цукрово-медового тіста як вуглеводного корму бджіл. Затрати праці на підгодівлю бджіл. Стимулюючі підгодівлі і способи їх дачі. Забезпечення бджіл білковим кормом. Заготівля стільників з медом та пергою і умови їх зберігання в зимовий період. Забезпечення бджіл водою. Підгодівля бджіл-виховательок. Забезпеченість кормом бджіл в бджолопакетах. Корм для пересилання маток. Наявність на пасіці в бджолиних сім'ях корму під час вирощування розплоду. Заміна падієвого меду цукровим сиропом. Забезпеченість кормами бджолиних сімей на зиму.

Значення племінної справи на пасіці. Породність бджіл на пасіці. Планова порода бджіл. Методи виведення чистопородних маток та їх спаровування в умовах пасіки. Закупівля племінних маток, бджолопакетів та їх використання. Оцінка маток та яйцenessності. Бонітування бджолиних сімей на пасіці. Масовий та індивідуальний відбір бджолиних сімей. Процент вибраковування гірших бджолиних сімей. Спосіб розмноження кращих сімей. Господарсько-корисні ознаки за якими на пасіці здійснюється масовий добір. Оцінка медопродуктивності. Плодючість маток. Рійливість сімей. Воскопродуктивність. Процент кращих бджолиних сімей на пасіці. Використання в племінній роботі кращих бджолиних сімей. Виведення трутнів. Застосування на пасіці оцінки і добору за якістю нащадків. Обмін племінним матеріалом.

Ветеринарно-санітарні заходи на пасіці. Хвороби бджіл, які виникають на пасіці (інфекційні, інвазійні, незаразні). Ветеринарно-санітарні заходи боротьби з хворобами бджіл. Вороги та шкідники бджіл на пасіці та боротьба з ними.

Організація території пасіки. Спеціалізація пасіки. Організація пасіки на медозбір і запилення с.-г. культур, відкачування меду. Облік на пасіці. Вихід основної продукції бджільництва, її собівартість та рентабельність.

8. СТАВОВЕ РИБНИЦТВО

Вивчити систему ведення ставового рибницького господарства. Продуктивність ставів та фактори, що її зумовлюють. Поняття про екстенсивне, напівсистемне та інтенсивне ставове господарство. Посадка риби в нагульні стави. Плановий графік росту риби. Нерестова компанія. Улаштування рибних ставів. Основні гідротехнічні споруди. Джерела водопостачання ставів. Дослідження кормової бази на ставах різних

категорій та її оцінка. Гідрохімічний і гідробіологічний контроль у рибницьких господарствах.

Виробничі процеси в рибницькому господарстві. Організація і проведення нересту риби. Підготовка до зариблення малькових і вирощувальних ставів, щільність посадки риби. Вирощування цьогорічок коропа, їх стандартна вага і вгодованість. Плановий графік росту риби, контрольні облови ставів.

Інтенсивні форми ведення ставового рибництва. Природна кормова база ставів та її поліпшення. Меліорація ставів. Удобрення ставів. Мінеральні та органічні добрива. Годівля риби, використання штучних кормів. Основні види кормів та їх характеристика. Ущільнені посадки. Полікультура в ставовому господарстві.

Селекційно-племінна робота в рибництві. Розрахунок необхідної кількості племінного матеріалу коропа для потреб товарних рибницьких господарств. Інвентаризація маточного поголів'я, бонітування плідників і ремонтного молодняку. Добір плідників для розведення ставовим і заводським методом. Оцінка плідників за якістю потомства.

Перевезення живої риби. Способи перевезення риби. Основні вимоги до перевезення риби різного віку і різної маси. Гідрохімічний контроль при перевезенні риби. Кількість води при перевезенні риби в межах господарства. Норми посадки найбільш поширених ставових риб у певний об'єм води при міжгосподарських перевезеннях. Умови випуску у стави перевезеної риби. Санітарно-ветеринарні вимоги до перевезення риби. Організаційно-економічний та екологічний аналіз галузі та її розвиток.

9. БІОТЕХНОЛОГІЯ ВІДТВОРЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН

Закріплення теоретичних знань з біотехнології відтворення с.-г. тварин в умовах колективних і фермерських господарств. Засвоєння прийомів і набуття практичних навиків організації рододопомоги, профілактики і лікування тварин при неплідності та захворюваннях молочної залози.

Засвоєння технології роботи зі спермою в умовах лабораторії пункту штучного осіменіння с.-г. тварин: відтаювання, оцінка за активністю, підготовка інструментів, вибір часу осіменіння. Засвоєння методів штучного осіменіння самок с.-г. тварин. Оволодіння методами діагностики вагітності шляхом огляду тварин, пальпації і аускультації плода, а також ректального та вагінального дослідження.

Ознайомлення з організацією і роботою родильних відділень, відпрацювання прийомів рододопомоги при нормальних і патологічних родах, допомоги новонародженим.

Оволодіння методами діагностики, лікування та профілактики хвороб молочної залози. Ознайомлення із схемою і проведенням акушерської та гінекологічної диспансеризації маточного поголів'я. Аналіз стану відтворення тварин та визначення економічних збитків від неплідності

великої рогатої худоби, свиней, овець, кобил. Ознайомлення з передовим досвідом та системою заходів, спрямованих на інтенсифікацію відтворення в тваринництві та збільшення виробництва молока і м'яса в господарствах району.

10. ТЕХНОЛОГІЯ ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКТІВ ТВАРИННИЦТВА

Виробнича технологічна практика передбачає набуття організаційних, технологічних вмінь з питань переробки основних видів продуктів тваринництва в умовах господарств різної потужності та виробництва певних обсягів готової м'ясо-молочної та інших видів продукції.

Студент зобов'язаний вміти виконати типові задачі: техніко-економічне обґрунтування переробного підприємства малої або середньої потужності з оформленням ескізів плану, генплану; самостійно розрахувати параметри виготовлення основних видів готової продукції, вміти організувати та здійснювати поопераційний контроль за виготовленням м'ясо-молочної продукції.

11. ОХОРОНА ПРАЦІ

Під час переддипломної практики студент повинен взяти участь в організаційних роботах з охорони праці та зібрати матеріали.

Студент повинен виконати такі поставлені перед ним завдання, а саме:

- провести аналіз стану охорони праці в Україні, в АПК, в господарстві;
- проаналізувати стан пожежної безпеки в Україні, в АПК, в господарстві, підприємстві;
- провести аналіз стану охорони праці в господарстві, підприємстві за допомогою методу паспортизації або атестації санітарно-технічного стану робочого місця;
- провести санітарно-гігієнічні, інженерно-технічні розрахунки з питань поліпшення стану охорони праці;
- проаналізувати процеси формування та виникнення травмонебезпечних ситуацій при переробці продукції тваринництва;
- внести пропозиції щодо поліпшення стану охорони праці при виробництві та переробці продукції тваринництва.

12. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ЗАГАЛЬНО - ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Для оформлення звіту про проходження практики студенту виділяється в кінці практики 5-6 днів. Звіт повинен складатися з таких розділів, а викладення матеріалу в кожному розділі потрібно проводити в такій послідовності:

Характеристика господарства і короткий аналіз його господарської

діяльності.

Місце знаходження, природні умови, виробнича структура, кількість бригад, ферм, спеціалізація, віддаль до підприємств з переробки продукції рослинництва і тваринництва, внутрігосподарська структура виробничого управління.

Коротка характеристика земельних угідь, типів ґрунтів, рельєф ґрунтових площ, кліматичні умови, експлікація земельних угідь, площі сільськогосподарських угідь, ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень, площі, зайняті під ставками. Зміна структури земельних угідь в процесі переходу до приватної форми власності.

Рослинництво і виробництво кормів. Структура посівних площ, врожайність сільськогосподарських культур і природних кормових угідь (лук і пасовищ). Площі ріллі, що зайняті під кормовими культурами, їх врожайність, організація зеленого конвеєру. Заготівля кормів та забезпеченість тваринництва кормами власного виробництва. Технологія заготівлі окремих видів кормів і приготування їх до згодовування. Організація культурних пасовищ, їх врожайність та технологія використання.

Стан розвитку тваринництва і продуктивність окремих видів тварин і птиці. Зростання поголів'я тварин і птиці. Щільність поголів'я окремих видів тварин на 100 га сільськогосподарських угідь, ріллі, зернових посівів. Валове виробництво окремих видів продукції тваринництва. Продуктивність тварин: надій молока від фуражної корови, середньодобові прирости живої маси тварин при вирощуванні і відгодівлі. Виробництво продукції тваринництва на 100 га земельних угідь. Товарність продукції тваринництва та продаж її на ринку.

Економічна ефективність виробництва продукції рослинництва і тваринництва. Затрати кормів на одержання 1 кг молока, 1 кг приросту живої маси тварин, собівартість 1 ц продукції рослинництва і тваринництва, грошові прибутки і рентабельність виробництва окремих видів продукції тваринництва.

Характеристика окремих галузей тваринництва. Скотарство і технологія виробництва молока і яловичини. Структура стада, племінні і продуктивні якості тварин стада. Порода, породність, класність, генеалогічна структура, молочна продуктивність за першу, другу і третю лактації, жива маса корів після першого, другого і третього отелень, жива маса молодняку (бичків і телиць) при народженні та у віці 6, 12 і 18 місяців. Форма підбору та використання у стаді бугаїв. Система і способи утримання племінного молодняку і корів та тварин на відгодівлі. Формування технологічних груп при прив'язному і безприв'язному утриманні. Технологія утримання сухостійних корів, робота родильних відлень, контрольних корівників, роздоювання корів. Особливості відгодівлі і нагулу худоби та якісні показники реалізації відгодівельного поголів'я тварин на м'ясо. Економічні показники ефективності виробництва молока і яловичини.

Свинарство і технологія виробництва свинини. Порода, структура стада, породність, класність, генеалогічна структура маточного поголів'я,

характеристика ліній, маточних родин. Розвиток і продуктивність якості свиноматок. Зоотехнічний облік у свинарстві. Оцінка кнурів за відгодівельними якостями їх нащадків. Вирощування молодняку для поповнення маточного поголів'я. Оцінка молодняку за власною продуктивністю. Методи розведення. Відгодівля свиней. Основні показники виробництва свинини та реалізації відгодівельного поголів'я свиней на м'ясо. Економічні показники галузі свинарства.

Вівчарство і технологія виробництва продукції вівчарства. Порода овець, що розводиться в господарстві, структура стада. Рівень продуктивності тварин, методи розведення. Облік у вівчарстві. Відтворення стада, строки парування і ягніння, відлучення молодняк. Стриження овець, класування і пакування вовни. Виробництво вовни та баранини. Економічні показники галузі вівчарства.

Конярство. Поголів'я племінних і робочих коней, порода, породність, організація відтворення поголів'я, проведення парування конематок і вирощування лошат. Характеристика жеребців, що використовуються в паруванні. Зоотехнічний обліку конярстві. Заходи для покращення поголів'я коней.

Птахівництво і технологія виробництва м'яса і яєць. Напрямок птахівництва. Види птиці, породи, лінії і гібриди, яких розводять в господарстві. Продуктивність птиці. Племінна робота в маточному стаді. Вирощування ремонтного молодняку. Виробництво та реалізація яєць і якість реалізованих яєць. Виробництво м'яса птиці, кількість реалізованого м'яса молодняку, його жива маса. Забій та переробка птиці в господарстві. Економічні показники галузі птахівництва.

Бджільництво. Місце знаходження пасіки, кількість бджолиних сімей, система вуликів та їх розміщення. Розміщення бджолосімей і формування відводків. Порода бджіл. Племінна робота на пасіці. Медодайна база бджільництва та шляхи її покращення. Медозбір. Підготовка бджолиних сімей до зимівлі. Зимівля бджіл. Ветеринарно-санітарні заходи на пасіці.

Ставове господарство. Площа ставів. Основні гідротехнічні споруди. Зариблення ставів, щільність посадки риби. Природна кормова база ставів. Годівля риби. Контрольні облови. Ущільнені посадки. Вилов і перевезення живої риби.

Біотехнологія відтворення сільськогосподарських тварин. Робота лабораторії пункту штучного осіменіння тварин. Методи штучного осіменіння самок і діагностик вагітності. Робота родильних відділень і рододопомога при нормальних і патологічних родах. Відтворення стада, економічні збитки від неплідності.

13.ЗВІТ ПРО ПРАКТИКУ

13.1. Ведення щоденника.

Студент - практикант під час проходження ознайомчо - технологічної практики зобов'язаний вести щоденник. У щоденнику щодня робиться запис

про виконану роботу. Зокрема, записується її зміст, місце виконаної роботи та її об'єм, одержані при цьому результати. Оскільки щоденник є одним з основних джерел матеріалу для оформлення звіту про проходження практики, в ньому доцільно записувати необхідні статистичні дані про продуктивність окремих видів тварин, які розводяться в господарстві, виробництво продукції тваринництва, продуктивність тварин, матеріали власних досліджень, а також ілюструвати його заповненими формами зоотехнічного обліку.

Запис у щоденнику проводити за такою формою, що наведена в додатку 5:

13.2. Звіт про практику

Після проходження практики студент складає письмо вий звіт і здає його на відповідну кафедру для рецензування науковому керівнику. Разом із звітом здається щоденник та характеристика з місця проходження практики.

У звіті студент повинен показати вміння аналізувати і узагальнювати різні питання результатів господарської діяльності окремих виробничих підрозділів, організацію та впровадження заходів, спрямованих на підвищення продуктивності тварин. Звіт - індивідуальна робота студента, він повинен бути чітко і акуратно написаний, ілюстрований достатньою кількістю таблиць, схемами, діаграмами, фотографіями. У звіті, крім вступу, повинні бути відображені такі розділи програми:

Реферат

1. Короткий аналіз виробничої діяльності господарства за три останні роки.
2. Кормовиробництво і забезпечення тварин кормами.
3. Годівля с.-г. тварин.
4. Розведення с.-г. тварин.
5. Штучне осіменіння с.-г. тварин.
6. Зоогігієна.
7. Механізація тваринницьких ферм.
8. Охорона праці.
9. Технологія переробки продуктів тваринництва.

Завершується звіт висновками та пропозиціями щодо підвищення ефективності виробництва окремих видів продукції тваринництва

13.3. Основні редакційні вимоги

Звіт оформляється за вимогами, які встановлює вищий навчальний заклад (ВНЗ), з обов'язковим врахуванням єдиного стандарту науково-

конструкторської документації. Оформлення титульного листка наведено в додатку 5.

Обсяг роботи орієнтовно може становити 12-15 сторінок рукописного(друкованого) тексту. Але бажання автора щодо збільшення обсягу з метою більш повного і детального викладу окремих питань не обмежується.

Сторінки повинні мати поля (незалежно від того рукописний текст чи друкований), мм: ліве - 30, праве -10, верхнє - 20 і нижнє - 25.

Не допускається вживання загальноприйнятих скорочень типу ВРХ, РР (рослиноїдні риби) тощо, за винятком таблиць.

Числа до десяти за відсутності розмірності (г, т, см, мл і ін.) у тексті записують словами, а більше десяти - цифрами. Дробі записують тільки цифрами.

Числа з розмірністю записують цифрами (10 м , 20°C, 1-2 кг з розрахунку на 100 кг живої маси тощо).

Слід дотримуватися прийнятих скорочень одиниць виміру фізичних чи інших величин (мкг, мг, г, кг, ц, т, мм, см, м, км, с. хв., год., корм.од., та ін.).

Усі сторінки (включаючи сторінки з рисунками, таблицями, фотографіями) нумеруються за порядком, починаючи з титульної (на першій титульній сторінці номер не ставиться). Номер проставляється посередині нижнього поля, починаючи з листа, наступного за титульним. Титульна сторінка оформляється за прийнятим зразком.

Основна частина. Дія того, щоб звіт про ознайомчу технологічну практику був виконаний правильно та заслуговував високої оцінки студенту необхідно детально ознайомитися з програмою практики. Матеріал потрібно викладати стисло у зрозумілій формі. У кінці кожного розділу обов'язкою слід зробити аналіз цього напрямку, сформулювати висновки та внести свої пропозиції щодо покращення існуючого стану. Кожен новий розділ починається з нової сторінки.

Основні розділи роботи, за потребою, з метою більш детального, систематичного поділу, розділяють на підрозділи і пункти, що нумеруються арабськими цифрами. Номер розділу складається з номера самого розділу і підрозділу, розділених крапкою. Після номера підрозділу чи пункту також ставиться крапка. Наприклад:

1.1.- перший підрозділ першого розділу;

1.1.1.- перший пункт першого підрозділу першого розділу.

Таблиці. Кожна таблиця повинна мати назву та номер, які записуються на її початку (зверху). Наприклад:

1. Рух поголів'я курей-несучок щомісячно

Нижче розташовується сама таблиця. Бажано, щоб таблиця була розміщена на одній сторінці без перенесення на наступну. Розмішувати її слід у тексті відразу після першого посилання на неї, на сторінці посилання або на наступній (у тому випадку, коли вона займає повну сторінку), але не на попередній.

Далі продовжується текст. Всі таблиці в звіті нумеруються за порядком

незалежно від розділу, до якого вони належать.

Не можна починати з таблиці виклад матеріалу розділу, підрозділу чи пункту та не слід закінчувати текст таблицею.

Потрібно брати до уваги таку вимогу: якщо в таблиці до однієї граfi одночасно заносяться цілі числа з десятими та сотими після коми, то перші слід доповнити, проставляючи після коми відповідну кількість нулів. У тому випадку, коли цифрові дані чи інша інформація до цього рядка не заноситься, то у відповідних місцях проставляється риска.

Рисунки. До ілюстрацій відносять граfiки, малюнки, схеми, діаграми, креслення, фотографії, їх називають рисунками і нумеруючи послідовно арабськими цифрами, розміщують на наступній сторінці після першого посилання. Номер та назву рисунка записують під ним. На одній сторінці можна розташувати два рисунки без порушення черговості нумерації. Розміри малюнків з урахуванням ширини полів і підпису (назви) не повинні перевищувати розмірів аркуша.

Висновки. У цьому розділі підводяться підсумки роботи. Окремі висновки потрібно нумерувати. Вони повинні бути обґрунтовані. Після висновків проставляється дата і власний підпис автора.

Зміст. В останню чергу оформляється зміст роботи, у якому послідовно перелічуються назви розділів і пунктів та зазначаються номери сторінок, на яких вони починаються. Зміст містить усі заголовки, які є у тексті і розміщується на початку звіту, відразу після титульної сторінки, і є у тексті і розміщується на початку звіту, відразу після титульної сторінки.

Список літератури. Перша і основна вимога - список складається лише з тих джерел (авторів), на які є посилання у тексті. Публікації, видання українською та російською мовами, розміщують мовою оригіналу в алфавітному (за першою літерою прізвища автора чи назви публікації) підрозділу. Джерела, видані іншими мовами, розміщують після джерел, виданих українською та російською мовами, за латинським алфавітом. Назви міст видання наводять без скорочень, окрім Москви, Санкт-Петербурга (Ленінграда) і Києва (відповідно - М, Л. або СПб, К.).

Література

- 1 Закон України "Про вищу освіту". - К.: ВР У країни, 2002,- 34 с.
- 2.Тимчасовий навчальний план спеціальності "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" ОКР "Бакалавр" та "Спеціаліст". -К.: Мінагрополітики України,2000.-8 с.
3. Положення про організацію навчальною процесу у вищих навчальних закладах. /Наказ Міністерства України від 02.06.1993 р.,№ 161. -К- 1993.-24 с.
4. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. /Наказ Міністерства України від 08.04.1993 р., № 93. -К. - 1993,- 17 с.
5. Норми часу для планування й обліку навчальної роботи педагогічних

і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів. /Наказ Міносвіти і науки України від 07.08.2002 р., № 450.- К.-2002.-12с.

6. Рекомендована практика державної атестації випускників вищих аграрних закладів освіти. /Цицюрський Л.М., Захаренко М.О., Ільїн В.В. та інші. - К.: Аграрна освіта, 2000.- 38 с.

7.ГОСТ 2.105 - 95. ЕСКД. Общие требования к текстовым документам- К.: Госстандарт, 1996.-38 с.

8. Положення про практичне навчання студентів Національного аграрного університету.- К- 2003.-13 с.

ДОДАТКИ

ДОГОВІР № про співпрацю

м. Суми " " _____ 201__ року

Сумський національний аграрний університет, надалі "Університет", в особі ректора Ладика Володимира Івановича, який діє на підставі Статуту, з однієї сторони та " _____ " в подальшому "Підприємство", в особі _____, який діє на підставі Статуту, з іншої сторони (при спільному згадуванні сторін), уклали даний договір про наступне:

І. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. Сторони за даним Договором здійснюють на основі освітньо-науково-виробничого партнерства спільну діяльність за наступними напрямками:

- організація практичної підготовки студентів в процесі виробничої діяльності підприємства;
- проведення курсового та дипломного проектування за завданнями виробництва;
- цільова підготовка випускників для підприємства при працевлаштуванні з урахуванням конкретної потреби;
- проведення науковцями університету SWOT-аналіз діяльності підприємства (в цілому і по галузях);
- проведення наукового консультування та супроводження впровадження інновацій;
- розробка інвестиційних проектів та бізнес-планів.

1.2. Сторони за взаємною згодою можуть здійснювати узгоджену, взаємовигідну діяльність за іншими напрямками співробітництва.

ІІ. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

2.1. "Підприємство" зобов'язується:

2.1.1. У разі потреби приймати студентів на базі "Підприємства" для проходження виробничої, переддипломної практики (навчальний план та графік додаються).

2.1.2. Створити студентам умови для безпечної роботи на кожному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці (ввідний та на робочому місці) з оформленням відповідної документації, навчити студентів безпечним методам роботи.

2.2. "Підприємство" має право:

2.2.1. Щорічно до 01 січня отримувати інформаційну базу (анкети) на студентів для проходження практики;

2.2.2. Вимагати від студентів якісного виконання завдань згідно з вимогами технології, дотримання правил санітарії та гігієни.

2.2.3. Ініціювати спільні науково-дослідні роботи шляхом залучення висококваліфікованого наукового потенціалу університету та впроваджувати їх результати у виробництво;

2.2.4. Отримувати базу даних випускників (бакалаврів та магістрів) з індивідуальними анкетами;

2.2.5. Організувати, за потреби, «День кар'єри» у Сумському НАУ та коледжах;

2.2.6. Приймати участь в роботі «Ярмарки професій».

2.2.7. Надавати фінансову підтримку Сумському національному аграрному університету на розвиток матеріальної бази (за додатковими угодами);

2.3. "Університет" зобов'язується:

2.3.1. За один місяць до початку навчального процесу ознайомити адміністрацію підприємства з робочими навчальними програмами, передати план та інформаційну базу студентів для проходження практики.

2.3.2. Надавати за місяць до початку практики програму практики студентів.

2.3.3. Згідно з положенням про навчальні заняття та виробничу практику забезпечити:

- проведення інструктажів з техніки безпеки та охорони праці;
- проведення медичного огляду та оформлення медичних книжок;
- дотримання та виконання студентами навчальної програми.

2.3.4. Закріпити відповідальних за співпрацю з підприємством, які забезпечують:

- проходження студентами занять та практики за графіком згідно з програмами;
- дотримання трудової дисципліни, технологічних режимів, правил санітарії і гігієни, техніки безпеки та охорони праці.

2.3.5. Організувати виконання студентами курсових, дипломних робіт у відповідності до запитів підприємства.

2.3.6. Організувати індивідуальні співбесіди зі студентами та випускниками;

2.3.7. Здійснювати науково-дослідні розробки на замовлення підприємства, інформувати підприємство про результати науково-дослідних робіт та використовувати за погодженням з підприємством.

2.3.8. Здійснювати цільову підготовку випускників для підприємства при працевлаштуванні з урахуванням конкретної потреби;

2.3.9. Організувати проведення науковцями університету SWOT-аналіз діяльності підприємства (в цілому і по галузях).

2.4. "Університет" має право:

2.4.1. Узгодити з "Підприємством" календарний термін проведення занять на виробництві.

2.4.2. При необхідності за узгодженістю сторін вносити зміни у встановлений графік навчального процесу.

2.4.3. Проводити контроль виконання студентами навчальної програми на підприємстві.

III. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН ЗА НЕВИКОНАННЯ ЦЬОГО ДОГОВОРУ

3.1. У випадку порушень правил трудової дисципліни, техніки безпеки, невиконання вимог керівників навчального процесу студенти-порушники не допускаються для роботи на підприємстві.

3.2. Підприємство несе відповідальність за створення безпечних умов праці та забезпечення набуття студентами університету практичних вмінь та навичок.

3.3. Сторони несуть відповідальність за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з діючим законодавством України.

3.4. Всі суперечки, що виникають між сторонами, вирішуються у встановленому законодавством порядку.

IV. СТРОК ДІЇ ТА ІНШІ УМОВИ ДОГОВОРУ

4.1. Договір набуває сили після його підписання сторонами і діє до "___" _____ 201__ р.

4.2. Зміни та доповнення до цього договору можуть бути внесені за взаємною згодою сторін, що оформляються письмово додатковою угодою, яка стає невід'ємною частиною.

4.3. Договір може бути припинений достроково за згодою сторін, а також у разі невиконання однією стороною своїх обов'язків за Договором, інша сторона має право вимагати дострокового розірвання договору в односторонньому порядку.

4.4. Договір складено у двох примірниках - по одному примірнику "Університету" та "Підприємству", кожен з яких має однакову юридичну силу.

V. ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ ТА РЕКВІЗИТИ СТОРІН:

Сумський національний аграрний університет, Україна, 40021, м. Суми, вул. Кірова, 160, р/р 35229020000019 в ГУДКУ у Сумській області, код 04718013, МФО 837013.

"Підприємство" _____
(поштовий індекс, адреса, номер телефону)

Розрахунковий
рахунок _____
(найменування установи банку)

**Сумський національний
аграрний університет**

"Підприємство"

(підпис, печатка)

(підпис, печатка)

« ___ » _____ 20__ р.

« ___ » _____ 20__ р.

Договір № _____

про проведення практики студентів Сумського національного аграрного університету

м. Суми

“ _____ ”

_____ 20__ р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони Сумський національний аграрний університет (далі – Вищий навчальний заклад), в особі ректора Ладики Володимира Івановича, який діє на підставі Статуту, і, з другої сторони

 (назва підприємства, організації, установи)
 (далі – база практики), в особі _____
 (посада)

_____, що діє на підставі _____
 (прізвище, ім'я по батькові керівника повністю)

 (статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою цей договір на проведення практики студентів.

1. База практики зобов'язується:

1.1 Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	Напрямок підготовки, спеціальність, П. І. Б. студента	Курс	Вид практики	Кількість студентів	Строки практики	
					початок	закінчення

1.2 Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.

1.3. Надіслати до вищого навчального закладу повідомлення встановленого зразка про прибуття на практику студента (ів).

1.4. Створити необхідні умови для використання студентами програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

1.5. Забезпечити студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів праці. Забезпечити спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.

1.6. Надати студентам-практикантам і керівникам практики від навчального закладу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.

1.7. Забезпечити облік виходу на роботу студентів-практикантів. Про всі порушення

трудої дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти вищий навчальний заклад.

1.8. Після закінчення практики дати характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відобразити якості підготовленого ним звіту.

1.9. Надавати студентам можливість збору інформації для курсових та дипломних робіт за результатами діяльності підприємства, яка не є комерційною таємницею, на підставі направлень кафедр.

2. Вищий навчальний заклад зобов'язується:

2.1. За два місяці до початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень – список студентів, які направляються на практику.

2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3. Забезпечити додержання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися з студентами під час проходження практики.

2.4. Навчальний заклад зобов'язується не розголошувати використану інформацію про діяльність підприємства через знищення курсових, дипломних робіт та звітів у встановленому порядку.

3. Відповідальність сторін за невиконання договору:

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з законодавством про працю України.

3.2. Усі суперечки, що виникають між сторонами за цим договором, вирішуються у встановленому порядку.

3.3. Договір набуває сили після його підписання сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.

3.4. Договір складений у двох примірниках: по одному - базі практики і вищому навчальному закладу.

4. Місце знаходження сторін і розрахункові рахунки:

Вищий навчальний заклад
Сумський національний

університет

40021, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва,
160

р/р UA068201720313221002204005656
в Державній казначейській службі України
МФО 820172

Код ЄДРПОУ 04718013

ПІН № 047180118194

Св-во пл. ПДВ № 25764558

База практики

Ректор _____ **В. І. Ладика**

(підпис)

М.П.

Керівник _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

М.П.

«__» _____ 20__ р.

«__» _____ 20__ р.

Місце кутового штампа
вищого навчального закладу

КЕРІВНИКУ

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ

(є підставою для зарахування на практику)

Згідно з угодою від „___” _____ 20__ року № ____, яку укладено з

(повне найменування підприємства, організації, установи)
направляємо на практику студентів ____ курсу, які навчаються за напрямом підготовки
(спеціальністю)

Назва практики

Строки практики з „___” _____ 20__ року
по „___” _____ 20__ року

Керівник практики від кафедри, циклової комісії _____

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

ПРІЗВИЩА, ІМЕНА ТА ПО БАТЬКОВІ СТУДЕНТІВ

М.П. Керівник виробничої практики СНАУ _____

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Кутовий штамп
(підприємства,
організації, установи)

Надсилається у вищий навчальний заклад
не пізніше як через три дні після прибуття
студента на підприємство (організацію, установу)
/початку практики/

ПОВІДОМЛЕННЯ

студент _____
(повне найменування вищого навчального закладу)

_____ (прізвище, ім.'я, по батькові)

_____ (курс, інститут, факультет (відділення), напрям підготовки (спеціальність)
прибув „__” _____ 20__ року до _____

_____ (назва підприємства, організації, установи)

і приступив до практики. Наказом по підприємству (організації, установі) від „_____”
_____ 20__ року № _____ студент _____
зарахований на посаду

_____ (штатну, дублером, штатну роботу, практикантом)

_____ (штатні посади назвати конкретно)

Керівником практики від підприємства (організації, установи) призначено

_____ (посада, прізвище, ім.'я, по батькові)

Керівник підприємства (організації, установи)

_____ (підпис)

_____ (посада, прізвище, ім.'я, по батькові)

Печатка (підприємства,
організації, установи)

“__” _____ 20__ року

Керівник практики від вищого навчального закладу

_____ (назва кафедри, циклової комісії)

_____ (підпис)

_____ (посада, прізвище, ім.'я, по батькові)

“__” _____ 20__ року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики)
студента _____
_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
Інститут, факультет,
відділення _____
Кафедра, циклова комісія _____
Освітньо-кваліфікаційний
рівень _____
Напрямок підготовки _____
Спеціальність _____
_____ (назва)
_____ курс, група _____

Науковий керівник _____
(посада, прізвище, ім'я по батькові)

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ СТУДЕНТОВІ

Орієнтовна (фактична) назва випускної роботи бакалавра

Орієнтовна (фактична) назва дипломної (роботи) проекту

Орієнтовна (фактична) назва дипломної роботи

Перелік питань, які потребують розробки

Вихідні дані

I. Загальні відомості про господарство

Назва господарства _____

Область _____ район _____

Форма власності _____

Галузі тваринництва: основна _____
допоміжні _____

Центральна садиба _____

Відстань, км до обласного центру _____ районного центру _____

до молокозаводу _____ до м'ясокомбінату _____

1. Розмір та структура земельних угідь (станом на 1.01. 20 року)

Показники	Розмір, га	Структура, %
Загальна земельна площа		100
Сільськогосподарські угіддя		
у т.ч. рілля		
сінокоси		
пасовища		
інші		

2. Розмір та структура товарної продукції

Галузі та види продукції	Роки							
	20..		20..		20..		20..	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Тваринництво, всього								
у т.ч. скотарство								
із нього молоко								
м'яса								
племінна продукція								
Свинарство:								
у т.ч. м'ясо								
племінна продукція								
інші галузі тваринництва								
Рослинництво, всього								
у т.ч. зерно								
цукровий буряк								
соняшник								

Переробні та інші								
промислові підприємства								
Різноманітні послуги								
Разом по господарству								

3. Динаміка поголів'я та продуктивності птиці

Показники	Роки			20 р. у до % 20_ р.
	20	20	20	
Велика рогата худоба, всього				
у т.ч. корови				
Свині, всього				
у т.ч. свиноматки				
Вівці, всього				
у т.ч. вівцематки				
Птиця, всього				
у т.ч. кури-несучки				
Коні				
Загальне поголів'я, умовних голів				
Середньорічний надій на корову, кг				
Середньодобовий приріст, г:				
великої рогатої худоби				
свиней				
овець				
Настриг вовни, кг				
Яйценоскість курей, шт..				
Отримано приплоду на 100 маток,				
голів:				
телят				
поросят				
ягнят				
Вироблено на 100 га с.-г. угідь, ц				
молока				
м'яса				

4. Динаміка витрат кормів, собівартості продукції та рентабельності виробництва

Показники	Роки			20 у % до 20
	20..	20..	20..	
Витрати кормів на 1ц продукції, корм. од.: молока приросту великої рогатої худоби приросту свиней вовни яєць Вартість 1ц корм. од., грн. Собівартість 1ц продукції, грн. молока приросту великої рогатої худоби приросту свиней іншої продукції Рентабельність виробництва, % молока приросту великої рогатої худоби приросту свиней іншої продукції				

5. Фактичні реалізаційні ціни на тваринницьку продукцію за останні два роки, грн. /ц

Види продукції	Роки	
	20..	20..
Молоко Яловичина Племінний молодняк великої рогатої худоби Поросята гр. 2-4 міс. Свині I категорії Свині III категорії Свині IV категорії В середньому по свинині Племінний молодняк свиней Яйця, тис. шт. Гній Інша продукція		

**6. Собівартість та її структура тваринницької продукції
(в залежності від напрямку випускної роботи)**

Показники	Роки			
	20..		20..	
	грн.	%	грн.	%
Оплата праці з нарахуваннями				
Вартість кормів				
Засоби захисту тварин				
Роботи і послуги, всього				
з них: автотранспорт				
тракторні роботи				
гузовий транспорт				
електрична енергія				
водопостачання				
Пальне і мастильні матеріали				
Амортизація основних засобів				
Ремонт основних засобів				
Інші витрати				
Загально-виробничі витрати				
Витрати на побічну та супутню продукцію				
Всього витрат (без вартості побічної та супутньої продукції)		100		100

7. Урожайність та собівартість (вартість) основних кормів

Назва кормів	Роки			
	20..		20..	
	ц/га	грн.	ц/га	грн.
Комбікорм				
Пшениця яра				
Пшениця озима				
Ячмінь ярий				
Ячмінь озимий				
Кукурудза на зерно				
Жито				
Горох				
Інші корми				
Цукровий буряк				
Кормовий буряк				
Картопля				
Зелена маса однорічних трав				
Зелена маса багаторічних трав				
Зелена маса кукурудзи				
Інші корми				
Сіно однорічних трав				
Сіно багаторічних трав				
Сінаж				
Силос				
Жом				
БМД				
Інші мінеральні корми				

Печатка господарства

Керівник підприємства _____

Головний бухгалтер _____

Головний зоотехнік _____

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Висновок керівника практики від вищого навчального закладу про проходження практики

Дата складання заліку „_____” _____ 20__ року

Оцінка:

за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів _____
(цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від СНАУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету

_____ В.В. Вечорка

« _____ » _____ 2023 р

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК
поетапного виконання бакалаврської роботи

Студента(ки) _____ групи _____ курсу

(П.І.П. студента)Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр.Спеціальність 204 технологія виробництва і переробки продукції тваринництва.

Кафедра _____

Тема дипломної роботи _____

Завідувач кафедри

підпис_____
ППП

Науковий керівник роботи

підпис_____
ППП

План-графік одержав студент

підпис_____
ППП

№ п.п	Етапи написання дипломної роботи	Зміст роботи	Результат або заключний документ етапу	Термін виконання	
1.	Підготовчий	1. Визначення бази практики. Укладання договорів про співпрацю з підприємствами та про проходження практики	Наявність договору про співпрацю з підприємством та договір про проходження практики.	5-й семестр (допуск до проміжно і осінньої атестації)	
		2. Визначення теми дипломної роботи з дотриманням вимог: - тема повинна бути складовою наукового дослідження кафедри, або за завданням підприємства; - обов'язково передбачати проведення наукових досліджень, постановку експерименту.	Заява на ім'я декана з зазначенням теми, бази практики та підписом завідувача випускової кафедри. Наказ на проходження практики студентами 3 курсу, закріплення наукових керівників.		
		3. Складання плану дипломної роботи спільно з науковим керівником та погодження його із завідувачем кафедри.	Завдання на дипломну роботу та його реєстрація.		До 1 жовтня поточного року
		4. Підбір необхідних літературних джерел за темою дипломної роботи, узгодження з науковим керівником	Список літератури		5-й семестр (допуск до зимової сесії)
		5. Планування дослідної та експериментальної частини дипломної роботи, підбір методик для їх проведення	Методика проведення досліджень		
2.	Основний етап	1. Написання розділу «Огляд літератури»	Текст розділу	6-й семестр (допуск до весняної проміжно	
		2. Формування та схвалення радою факультету програми виробничої практики виходячи з теми	Програма виробничої практики погоджена з завідувачем кафедри.		

		дипломної роботи. 3. Інструктаж студентів з ТБ та ОП під час проходження практики, знайомство з вимогами щодо заповнення таблиць і т. ін. Отримання направлення на практику	Підписи студентів у спеціальному журналі інструктажів Направлення на практику	ї атестації)
Проходження виробничої практики	4. Закладання досліду (проведення експерименту) в господарстві. Виконання програми виробничої практики і завдання наукового керівника на дипломну роботу.	Наявність схеми дослідів та первинної документації з печаткою підприємства		6-й семестр (літній період)
	5. Проміжна атестація (на базі СНАУ, або з використанням Skype – зв'язку)			
	6. Математична та біометрична обробка результатів досліджень	Результат досліджень		
	7. Звітування про проходження виробничої практики (комісійний прийом звітів). Виставлення заліку. (Комісія: декан, зав. кафедри, викладач працівник від підприємства).	Звіт з документальним супроводженням. Залік, не залік	Останній день проходження практики	
Написання дипломної роботи	1. Написання розділу «Матеріал, умови і методика виконання роботи»	Текст розділу 2		7-й семестр (допуск до проміжної атестації)
	2. Написання підрозділів «Місце та об'єкт досліджень», «Методика виконання роботи»	Текст підрозділу 2.1. Текст підрозділу 2.2		
	3. Написання розділу «Розрахунково-технологічна частина» (результати досліджень)	Текст розділу 3		
	4. Підготовка висновків, пропозицій виробництву та погодження їх з керівником.	Висновки та пропозиції		

		5. Написання першого загального варіанту дипломної роботи	Текст роботи	7-й семестр. Допуск до зимової сесії.
		6. Перевірка першого варіанта дипломної роботи науковим керівником та керівництвом підприємства	Зауваження керівника практики та керівництва підприємства де проходила практика.	
		7. Передзахист на кафедрі	Зауваження, рекомендації, зміни, доповнення.	
		8. Доопрацювання дипломної роботи з урахуванням зауважень на перед захисті		
		9. Підготовка чистового (кінцевого) варіанту дипломної роботи.	Чистовий варіант дипломної роботи	
3.	Підсумковий етап	1. Обробка зауважень наукового керівника.	Відгук наукового керівника	За 30 днів до визначеної дати публічного захисту. Наказ про допуск до захисту дипломних робіт і графік захисту.
		2. Рецензування дипломної роботи	Рецензія на дипломну роботу (зовнішня)	
		3. Погодження роботи з керівником підприємства, де проходила практика та отримання підтвердження про наявність вакансій за спеціальністю.	Підпис-погодження керівника з печаткою підприємства.	
		4. Представлення дипломної роботи на кафедрі.	Рішення засідання кафедри про допуск до захисту.	
		5. Підготовка доповіді та презентації до дипломної роботи.	Доповідь, презентація.	
		6. Захист дипломної роботи на перед ДЕК.	Оцінка роботи та рішення ДЕК про захист.	